

Chủ đề 1: NHẬP MÔN TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Mục tiêu cần đạt được của bài

- *Về kiến thức:* Cung cấp cho sinh viên những kiến thức cơ bản về một số vấn đề chung (nhập môn) của môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh, cơ sở thực tiễn hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh

- *Về kỹ năng:* Qua nghiên cứu một số vấn đề chung của môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh, cơ sở thực tiễn hình thành nên tư tưởng Hồ Chí Minh, sinh viên bước đầu có được tư duy và kỹ năng đúng đắn, phù hợp khi phân tích cả về mặt lý luận và thực tiễn các vấn đề đặt ra trong cuộc sống.

Số tiết: 05 tiết

Nội dung chính của bài

1.1. Khái niệm, đối tượng nghiên cứu Tư tưởng Hồ Chí Minh

1.1.1. Khái niệm tư tưởng Hồ Chí Minh

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng Cộng sản Việt Nam (năm 2011) nêu khái niệm *Tư tưởng Hồ Chí Minh* như sau:

“Tư tưởng Hồ Chí Minh là một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, kết quả của sự vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hoá nhân loại; là tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta, mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta giành thắng lợi”.

Khái niệm trên đây chỉ rõ nội hàm cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh, cơ sở hình thành cũng như ý nghĩa của tư tưởng đó. Cụ thể:

Một là, đã nêu rõ bản chất khoa học và cách mạng cũng như nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh. Đó là hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, từ đó phản ánh những vấn đề có tính quy luật của cách mạng Việt Nam.

Hai là, đã nêu lên cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh là chủ nghĩa Mác- Lênin - giá trị cơ bản nhất trong quá trình hình thành và phát triển của tư tưởng đó; đồng thời tư

tưởng Hồ Chí Minh còn bắt nguồn từ việc Hồ Chí Minh tiếp thu các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại.

Ba là, đã nêu lên ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh, khẳng định tư tưởng Hồ Chí Minh là tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta, mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta. Cùng với chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là một bộ phận cấu thành làm nên nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động của Đảng và cách mạng Việt Nam.

1.1.2. Đối tượng và nhiệm vụ của môn học tư tưởng Hồ Chí Minh

- Đối tượng nghiên cứu của môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh là hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam. Hệ thống quan điểm đó của Hồ Chí Minh phản ánh trong những bài nói, bài viết của Người, trong hoạt động cách mạng và trong cuộc sống hàng ngày của Người.

- Đối tượng nghiên cứu của môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh còn là hệ thống quan điểm của Hồ Chí Minh vận động trong thực tiễn. Đó là quá trình “Hiện thực hoá” hệ thống quan điểm của Hồ Chí Minh trong quá trình phát triển của dân tộc Việt Nam.

1.2. Phương pháp nghiên cứu

1.2.1. Cơ sở phương pháp luận của việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh

- Thống nhất giữa tính Đảng và tính khoa học
- Thống nhất giữa lý luận và thực tiễn
- Quan điểm toàn diện và hệ thống
- Quan điểm lịch sử - cụ thể

1.2.2. Một số phương pháp cụ thể

- Phương pháp logic, phương pháp lịch sử và sự kết hợp giữa hai phương pháp

- Phương pháp phân tích văn bản kết hợp với phân tích hoạt động thực tiễn của Hồ Chí Minh

- Phương pháp chuyên ngành, liên ngành

1.3. Ý nghĩa của việc học tập môn học đối với sinh viên

1.3.1. Góp phần nâng cao năng lực tư duy lý luận

- Thông qua tư tưởng Hồ Chí Minh, làm cho sinh viên nâng cao nhận thức về vai trò, vị trí của tư tưởng Hồ Chí Minh đối với đời sống cách mạng Việt Nam; làm cho tư tưởng của Người ngày càng giữ vai trò chủ đạo trong đời sống tinh thần của thế hệ trẻ Việt Nam.

- Thông qua học tập, nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh để bồi dưỡng, củng cố cho sinh viên, thanh niên lập trường thế giới quan cách mạng trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh; kiên định mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với CNXH ở Việt Nam.

- Học tập, nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh góp phần nâng cao tinh thần yêu nước, ý thức dân tộc, nhờ đó sinh viên xác định đúng trách nhiệm và nghĩa vụ của mình đối với quê hương, đất nước, nhân dân.

1.3.2. Bồi dưỡng phẩm chất đạo đức cách mạng và rèn luyện bản lĩnh chính trị

- Hồ Chí Minh là nhà đạo đức học, bản thân Người là một tấm gương đạo đức cách mạng. Học tập Tư tưởng Hồ Chí Minh giúp nâng cao lòng tự hào về Người, về Đảng Cộng sản Việt Nam về Tổ Quốc, nguyện “Sống chiến đấu, lao động, rèn luyện và học tập theo gương Bác Hồ vĩ đại”.

- Vận dụng Tư tưởng Hồ Chí Minh vào cuộc sống, có đóng góp thiết thực và hiệu quả cho sự nghiệp cách mạng theo con đường Hồ Chí Minh và Đảng ta đã lựa chọn.

1.4. Cơ sở thực tiễn hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh

1.4.1. Thực tiễn Việt Nam cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX

- Chính quyền nhà Nguyễn đã thi hành chính sách đối nội, đối ngoại bảo thủ, phản động, không mở ra khả năng cho Việt Nam cơ hội tiếp xúc và bắt nhịp với sự phát triển của thế giới. Không phát huy được những thế mạnh của dân tộc và đất nước, chống lại âm mưu xâm lược của chủ nghĩa thực dân phương Tây.

- Khi thực dân Pháp xâm lược Việt Nam (1858) và Hiệp định Patonốt (1884) được ký kết, xã hội Việt Nam trở thành xã hội thuộc địa nửa phong kiến, thừa nhận nền bảo hộ của thực dân Pháp trên toàn cõi Việt Nam.

- Cuối thế kỷ XIX, các cuộc khởi nghĩa vũ trang dưới khẩu hiệu “Cần vương” do các văn thân, sỹ phu lãnh đạo cuối cùng cũng thất bại. Hệ tư tưởng phong kiến đã lỗi thời trước các nhiệm vụ lịch sử.

- Các cuộc khai thác thuộc địa của thực dân Pháp ở Việt Nam đã làm cho xã hội Việt Nam có sự phân hóa giai cấp - xã hội sâu sắc. Tạo tiền đề bên trong cho phong trào đấu tranh giải phóng dân tộc đầu thế kỷ XX.

- Đầu thế kỷ XX, các phong trào vũ trang kháng chiến chống Pháp rầm rộ, lan rộng ra cả nước nhưng đều thất bại (Chủ trương cầu viện, dùng vũ trang khôi phục độc lập của Phan Bội Châu; Chủ trương “ý Pháp cầu tiến bộ” khai thông dân trí, nâng cao dân trí,.. trên cơ sở đó mà dần dần tính chuyện giải phóng của Phan Chu Trinh; Khởi nghĩa nặng cốt cách phong kiến của Hoàng Hoa Thám; Khởi nghĩa theo khuynh hướng tư sản của Nguyễn Thái Học). Phong trào cứu nước của nhân dân ta muốn đi đến thắng lợi, phải đi theo con đường mới.

- Sự ra đời giai cấp mới là giai cấp công nhân và phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân Việt Nam đã làm cho cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc ở Việt Nam xuất hiện dấu hiệu mới của một thời đại mới sắp ra đời. Cuối thế kỷ XIX, ở Việt Nam đã có công nhân, nhưng lúc đó mới chỉ là một lực lượng ít ỏi, không ổn định. Đầu thế kỷ XX, công nhân phát triển hơn và trở thành một giai cấp ngay trước Chiến tranh thế giới thứ nhất 1914-1918. Công nhân Việt Nam chịu ba tầng áp bức bóc lột: thực dân, tư bản, phong kiến. Họ sớm vùng dậy đấu tranh chống lại giới chủ.

Chính Hồ Chí Minh là một người đã dày công truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào phong trào công nhân và phong trào yêu nước Việt Nam, chuẩn bị về lý luận chính trị, tư tưởng và tổ chức, sáng lập Đảng Cộng sản Việt Nam, chấm dứt sự khủng hoảng về đường lối cách mạng Việt Nam, đánh dấu bước hình thành cơ bản tư tưởng Hồ Chí Minh về cách mạng Việt Nam.

1.4.2. Thực tiễn thế giới cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX

- CNTB từ cạnh tranh đã chuyển sang độc quyền, xác lập sự thống trị trên phạm vi thế giới. CNDQ là kẻ thù chung của tất cả các dân tộc thuộc địa.

- Tình hình đó làm sâu sắc thêm những mâu thuẫn vốn có trong lòng chủ nghĩa tư bản: mâu thuẫn giữa giai cấp tư sản với giai cấp vô sản ở các nước tư bản, mâu thuẫn giữa các

nước để quốc với nhau, mâu thuẫn giữa các dân tộc thuộc địa và phụ thuộc với chủ nghĩa đế quốc.

- Cách mạng Tháng Mười Nga thắng lợi (1917). “Thức tỉnh của các dân tộc châu Á”, mở ra thời kỳ mới trong lịch sử nhân loại.

- Quốc tế III được thành lập (1919). Phong trào công nhân trong các nước tư bản và phong trào giải phóng của các nước thuộc địa càng có quan hệ mật thiết với nhau trong cuộc đấu tranh chống kẻ thù chung là CNĐQ.

Tất cả các nội dung trên cho thấy, việc xuất hiện tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ là nhu cầu tất yếu khách quan của cách mạng Việt Nam, mà còn là tất yếu của cách mạng thế giới.

Câu hỏi

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh là gì?
2. Các phương pháp dùng để nghiên cứu môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh
3. Tư tưởng Hồ Chí Minh có giá trị như thế nào đối với cách mạng Việt Nam và cách mạng thế giới?
4. Đối tượng nghiên cứu môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh?
5. Phương pháp nghiên cứu môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh?
6. Bối cảnh trong nước và quốc tế tác động đến việc hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh?

Bài tập luyện tập

1. Khái niệm tư tưởng Hồ Chí Minh được đưa vào văn kiện chính thức của Đảng ta khi nào?

- a. 1986
- b. 1991
- c. 1996
- d. 2001

2. Chọn phương án trả lời đúng nhất với khái niệm Tư tưởng Hồ Chí Minh

- a. Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả sự vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta.

b. Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả sự phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta.

c. Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả sự vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta.

d. Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả quá trình sáng tạo của Hồ Chí Minh căn cứ vào hoàn cảnh lịch sử cụ thể của nước ta.

3. Nội hàm cơ bản trong khái niệm tư tưởng Hồ Chí Minh bao gồm:

a. Bản chất khoa học và cách mạng cũng như những nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh

b. Cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh

c. Ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh

d. Cả a, b, c

4. Đối tượng nghiên cứu của Tư tưởng Hồ Chí Minh, chọn đáp án sai:

a. Cuộc đời và sự nghiệp hoạt động cách mạng của Hồ Chí Minh

b. Tiểu sử của Hồ Chí Minh

c. Hệ thống các quan điểm, lý luận của Hồ Chí Minh

d. Quan điểm Hồ Chí Minh về cách mạng giải phóng dân tộc

5. Phương pháp cụ thể nghiên cứu môn học tư tưởng Hồ Chí Minh.

a. Kết hợp phương pháp logic và lịch sử

b. Phương pháp phân tích văn bản kết hợp với nghiên cứu hoạt động thực tiễn.

c. Phương pháp chuyên ngành, liên ngành

d. Cả a, b, c

6. Một số phương pháp cụ thể khi nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh là?

a. Kết hợp phương pháp logic và lịch sử

b. Phương pháp phân tích văn bản kết hợp với nghiên cứu hoạt động thực tiễn.

c. Phương pháp chuyên ngành, liên ngành

d. Cả a, b, c

7. Chọn phương án trả lời đúng nhất:

a. Chủ nghĩa Mác – Lênin là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng ta.

b. Tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng ta.

c. Cùng với chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động của Đảng ta.

d. Tư tưởng Hồ Chí Minh là tư tưởng toàn diện

8. Theo Hồ Chí Minh, học chủ nghĩa Mác – Lênin nghĩa là gì?

a. Học thuộc các luận điểm lý luận.

b. Để sống với nhau có tình, có nghĩa.

c. Để chứng tỏ trình độ lý luận.

d. Để làm kinh tế

9. Chọn phương án trả lời đúng với tư tưởng Hồ Chí Minh:

a. Cách mạng giải phóng dân tộc giành thắng lợi đồng thời với thắng lợi cách mạng vô sản ở chính quốc.

b. Thắng lợi của cách mạng vô sản ở thuộc địa phải phụ thuộc vào thắng lợi của cách mạng vô sản ở chính quốc.

c. Thắng lợi của cách mạng vô sản tồn tại song song với thắng lợi của các cuộc cách mạng tư sản

d. Cách mạng giải phóng dân tộc ở thuộc địa có khả năng giành được thắng lợi trước cách mạng vô sản ở c

10. Chọn cụm từ đúng điền vào chỗ trống: “Một dân tộc dốt là một dân tộc...”

a. Chậm phát triển.

b. Lạc hậu.

c. Yếu.

d. Kém

Chủ đề 2: CƠ SỞ, QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Mục tiêu cần đạt được của bài

- *Về kiến thức:* Cung cấp cho sinh viên cơ sở lý luận và nhân tố chủ quan hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh; hiểu rõ các giai đoạn cơ bản trong quá trình hình thành và phát triển tư tưởng Hồ Chí Minh.

- *Về kỹ năng:* Từ những kiến thức đã được cung cấp, Sinh viên có thể tiếp cận với phương pháp khoa học, nhận thức khái quát nội dung, giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh; từ đó có tư tưởng, tình cảm tích cực trong việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Số tiết: 05 tiết

Nội dung chính của bài

2.1. Cơ sở lý luận hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh

2.1.1. Giá trị truyền thống của dân tộc

Tư tưởng Hồ Chí Minh, trước hết bắt nguồn từ các giá trị truyền thống của dân tộc, là sự kế thừa và phát triển các giá trị văn hoá truyền thống dân tộc. Đặc biệt là chủ nghĩa yêu nước truyền thống mà Bác đã đúc kết: “Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó là một truyền thống quý báu của ta. Từ xưa đến nay, mỗi khi Tổ Quốc bị xâm lăng, thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và cướp nước”. Chủ nghĩa yêu nước truyền thống ấy có các giá trị tiêu biểu:

+ Yêu nước là dòng chủ lưu chảy suốt trường kỳ lịch sử Việt Nam. Mọi học thuyết đạo đức, tôn giáo từ nước ngoài du nhập vào Việt Nam đều được tiếp nhận khúc xạ qua lăng kính của chủ nghĩa yêu nước đó.

Lòng yêu nước là điểm tương đồng lớn nhất của mọi người Việt Nam. Chủ nghĩa yêu nước là chuẩn mực cao nhất, đứng đầu bảng giá trị văn hoá, tinh thần Việt Nam. Kế thừa và phát huy chủ nghĩa yêu nước Việt Nam, Hồ Chí Minh trở thành nhà ái quốc vĩ đại. Người luôn khẳng định truyền thống yêu nước là một thứ vốn quý giá.

+ Tinh thần nhân nghĩa và truyền thống đoàn kết, tương thân, tương ái trong khó khăn, hoạn nạn.